

Serena Williams – Urheilija-aktivisti postfeministisen urheilukulttuurin aikakaudella

Riikka Turtiainen ja Sami Kolamo

Käsitlemme katsauksessamme yhtä kaikkien aikojen menestyneintä urheilijaa, tennistähti Serena Williamsia ja hänen harjoittamaansa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyötä. Pohdimme hänen julkisuuskuvaansa uusliberalistisen ja postfeministisen ajan mediaurheilijana, jonka suosio kätkee sisäänsä monenlaisia toiseuttamisen käytäntöjä.

Urheilu on aina ollut poliittista, mutta yhteiskunnallisen vaikuttajan roolia ei sen sijaan ole läheskään aina pidetty urheilijalle sopivana (esim. Sanderson 2013). Kansallislaulun aikana polvistumisen ja sateenkaarikynsien maalauksen kaltaiset mielenilmaukset on aikaisemmin suoraan kielletty kansallisten ja kansainvälisten lajiliittojen tahol-

ta, mutta tästä huolimatta urheilijoistakin on aina löytynyt Tommie Smithin ja John Carlosin kaltaisia ihmisoikeustaitelijointa (Turtiainen 2014; 2019; 2020; Kolamo 2018). Viime aikojen urheilija-aktivistina on noussut esiin esimerkiksi jalkapalloilija Megan Rapinoe, joka hyödyntää näkyvyyttään niin valtamediasa kuin omassa sosiaalisen median ka-

navissaankin yhdenvertaisuuden edistämiseen. Hän tuki ensimmäisenä valkoisena urheilijana amerikkalaisen jalkapallon pelaaja Colin Kaepernickin jo muutamia vuosia sitten aloittamaa (polvistumis)protestointia tummailhoisiin kohdistunutta poliisiväkivaltaa vastaan (Schmidt ym. 2019, ks. myös Turtiainen 2020).

Sen jälkeen, kun George Floyd sai toukokuussa 2020 surmansa amerikkalaispoliisin harjoittaman väkivallan seurauksena, ovat mielenilmaukset levinneet laajoiksi myös urheilijoiden keskuudessa. On ennemminkin ihmetyksen aihe, jos kansainvälinen urheilutähti jättää sosiaalisessa mediassa solidaarisuutensa osoittamatta. Jalkapallossa rasisminvastaiseen kannanottoon osallistutaan jopa seurojen ja kansallisten liittojen tasolla. Urheiluorganisaatiot ovat alkaneet kumota polvistumiskieltojaan ja Englannissa Valioliigapelaajien nimet on pelipaidoissa korvattu ”Black lives matter”-teksteillä. Tästä huolimatta tulee muistaa, että voimakkaimmat äänenpainot kantautuvat nytkin tummaihoisten urheilijoiden suunnalta – ja vastineeksi eräänkin Valioliiga-ottelun aikana stadionin yllä kaarteli pienlentokone välittäen rasistista viestiä valkoisten vallasta.

Tässä katsauksessa nostamme esiin edelleen ammattilaisuraansa jatkavan urheilijan, joka on toiminut yhtenä tenniskenttien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotaistelijoista sekä kohdannut itse urheilukulttuurin sisäisiä ennakkoluuloja ja syrjintää. Tarkastelemme 23 kaksinpelin Grand Slamia, kuusi ITF:n eli tenniksen kansainvälisen kattojärjestön maailmanmestaruutta ja neljä olympiakultaa urallaan voittanutta yhdysvaltalaisista Serena Williamsia. Pohdimme hä-

nen julkisuuskuvaansa uusliberalistisen ja postfeministisen ajan urheilutähtenä, jonka supersuosio kätkee sisäänsä monenlaisia toiseuttamisen käytäntöjä. Näkökulmamme on intersektionaalinen eli otamme huomioon sen, kuinka urheilukulttuuriin ja yhteiskunnallisiin valtasuhteisiin vaikuttavat useiden erontekojen risteymät kuten sukupuoli, etnisyyden ja yhteiskuntaluokka (ks. esim. Tredway 2019; 2020).

Noin 1980-luvulta alkaneeksi katsotulle postfeminismille on pidetty tunnusomaisena juuri ajatusta intersektionaalisuudesta ja useista feminismeistä sekä sukupuolen moninaisuudesta ja performatiivisuudesta. Se yhdistetään usein feminismiin ”kolmanteen aaltoon” ja akateemistumiseen (esim. Hargreaves 2004; Rossi 2010; Vuori 2010). Joidenkin näkemysten mukaan postfeminismi on feminismin jälkeistä aikaa, kun feminismi on tasa-arvon toteuttua tehty tarpeettomaksi. Toisissa tulkinnoissa taas painotetaan ”toisen aallon” unohtaman feminiinisyyden palauttamista feminismiin. (Esim. Tredway 2020.) Postfeminismiä on kritisoitu siitä, että se kääntää uusliberalistisen logiikan hengessä huomion pois rakenteellisesta eriarvoisuudesta keskittyessään korostamaan yksilön vastuuta omasta hyvinvoinnistaan. Keskiössä ovat naisten voimaantumisen ja riippumatto-

muuden korostaminen – mikä saa tasa-arvon näyttäytymään ”henkilökohtaisena valintana” – sekä feminismin valjastaminen kaupallisiin tarkoituksiin. (Tredway 2020; Toffoletti, Francombe-Webb & Thorpe 2018.)

Tulkitsemme Serena Williamsin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyötä postfeministisen ideologian kehyksessä, joka on aivan viime vuosina nostettu suurenuslasin alle myös ”uuden urheilufeminismin” tutkimuksessa (ks. Thorpe, Toffoletti & Bruce 2017; Toffoletti, Francombe-Webb & Thorpe 2018; Tredway 2018; 2020; Cooky & Antunovic 2020). Serena Williamsin pitkä ura mahdollistaa hänen mediakuvassaan ja -kohteluksaan tapahtuneen muutoksen tarkastelun. Ensin on kuitenkin osoitettava hänen osakseen saaman kaltoinkohtelun moninaiset muodot, jotka ovat vaikuttaneet hänen harjoittamaansa urheilija-aktiivisyyteen.

”Vääränlainen” tennistähti

On mahdollista, ettei tennis tule enää koskaan näkemään yhtä dominoivaa naispelaajaa kuin Serena Williams (Tredway 2019). Ilmiömäisen menestyksensä vuoksi hän on saanut koko pitkän ammattilaisuransa ajan osakseen paljon mediahuomiota, mutta hämmentävän suuri osa siitä on ollut negatiivista

ja suorastaan syrjivää sekä rassistista. Kalifornian työväenluokkaisesta Comptonista lähtöisin oleva, itsevarmasti ja rohkeasti esiintyvä tummaihoisen tennistähti on kohdannut urheilumedioiden arvostelijoiden lisäksi ala-arvoista kohtelua niin yleisöltä ja urheiluorganisaatioiden edustajilta kuin jopa omilta pelaajakollegoiltaan. Hän on urheilullisesta ylivertauudesta huolimatta ollut ”vääränlainen” valkoisen hegemonian kyllästäjän tennismaailman sankariksi (esim. Douglas 2012, 130; Turtiainen 2016a).

Serena Williamsin ulkoista olemusta arvostelleeseen laajaan joukkoon kuuluvat hänen vartalon muotojaan ”leikkilään” imitoinut tanskalainen tennispelaaja Caroline Wozniack ja Venäjän tennisliiton puheenjohtaja Shamil Tarpishev, joka on nimittänyt Serenaa ja hänen siskoaan Venusta ”Williamsin veljeksiksi”. Vuoden 2018 Yhdysvaltojen avointen finaalin jälkeen *Herald Sunissa* julkaistiin Mark Knightin rotusorron aikaiseen kuvastoon rinnastettavissa ollut pilapiirros, joka esitti Serena Williamsia raivoamassa mailansa päällä pomppien. Serena Williams on leimattu usein aggressiiviseksi ja auktoriteetteja kunnioittamattomaksi pelaajaksi, jolloin hänen tunteenpurkauksensa kentällä on liitetty stereotyyppisesti hänen etnisyyteensä (Tredway 2019). Nämä syr-

jinnän muodot täyttävät mikroaggression tunnuspiirteet eli ”tahattomassa loukkaavuudessaan” ne vahvistavat stereotyyppiä tietystä vähemmistöryhmästä. (Tredway 2018, 71; Litchfield ym. 2018, 163–165; Frisby 2017, 269, 276.)

Tummaihoisen ja lihaksikas Williams on kuvattu sekä eksoottisuudessaan yltiöeroottisena että luotaantyöntävän primitiivisenä ja epänaissellisenä. Hänen ulkonäkönsä arvostelu sisältää piirteitä niin pornografisesta erotismista kuin seksualisoivasta groteskiudesta (McKay & Jonson 2008). Kristi Tredwayn (2019) mukaan Williamsin ambivalenttia kohtelua mediassa voi kutsua myös rodullistetuksi seksismiksi tai seksualisoiduksi rasismiksi. Jo heti 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä mediahuomio kohdistui Williamsin ”ylipainoiseen” olemukseen hänen takapuolensa ja rintojensa arvostelun ollessa häpeämättömän suoranaista. Arvosteltaessa Serena Williamsin vartaloa tai hiuksia puhutaan epäsuorasti hänen etnisyydestään, mitä voidaan kutsua myös värisokeaksi rasismiksi (Tredway 2019; ks. myös esim. Schultz 2005, 340, 352). Tummaihoisten urheilijoiden kohtaamia rasismin muotoja ovat myös heihin liitetyt ”synnynnäinen urheilullisuus” (eli saavutusten vähätty ks. Hylton 2008, 8) sekä elämellisyys ja ”lähempänä luontoa” oleminen. Serena Williamsia on

nimitetty muun muassa gorillaksi, mikä lisäksi radiojuontaja Sid Rosenberg on todennut hänen alastonkuviansa so-pivan paremmin *National Geographic*-lehteen kuin *Playboy*:n. Williamsia on toisetuttu myös suhteessa muihin naispelaajiin toteamalla, että hän voisi fyysisen olemuksensa vuoksi pelata miesten sarjassa. Serena Williamsiin kohdistuva syrjintä on ulottunut valtamediasta myös sosiaalisen median puolelle, jossa se on keskittynyt rassististen kommenttien ja hänen sukupuolensa kyseenalaistamisen lisäksi ilkeämieliseen vihjailemiseen dopingin käytöstä. Verkon vihakommenteissa häntä uhataan toisinaan myös suoralla väkivallalla. (McKay & Johnson 2008; Frisby 2017; ks. myös Schultz 2005; Litchfield ym. 2018.)

Serena Williams on erottunut ten-niskentillä myös tyylillään ja vaatetuk-sellaan. Hän on pelatessaan pukeutu-nut ihoa myötäilevään ”kissa-asuun” (*cat suit*) ensimmäisen kerran vuonna 2002. Tuolloin hänen afro-amerikkalai-nen vartalonsa oli median mukaan kaik-kea muuta kuin viehättävä elastaanisen peliasun korostaessa hänen maskuliinis-ta fyysisyyttään. Uutisointi oli ristiriitaisuudessaan jälleen omaa luokkaansa. Williamsin luontaisesti lihaksikas varta-lo leimattiin tälläkin kertaa samanaikai-sesti epä- ja yliluonnolliseksi. (Schultz 2005, 343; 348–349.) Palattuaan äitiys-

lomaltaan vuonna 2018 Williams pukeutui samaan – omien sanojensa mukaan verenkiertoa parantaneeseen ja siten häntä vaivanneiden veritulppien uusiutumista ehkäisseeseen – mustaan kissa-asuun. Tapauksen jälkeen vastaavalaisten ”lajia epäkunnioittavien asujen” käyttö kiellettiin Ranskan avoimessa tennisturnauksessa. Williams toi oman kantansa esiin pukeutumalla viikko kyseistä turnausta koskeneen päätöksen jälkeen Yhdysvaltojen avoimessa tennisturnauksessa mustaan balettiasua muistuttaneeseen luomukseen, jonka tutu oli valmistettu tyllistä. Kuudessatoista vuodessa valtamedia uutisoinnin äänenpainot olivat kuitenkin muuttuneet isolta osin Williamsia puolustaviksi. (Esim. Hines 2018.)

Nähdynksi ja kuulluksi tuleminen

Katalysaattorina syrjinnälle ja vihapuheelle toimii Serena Williamsin kohdalla valtamedianäkyvyyden lisäksi hänen oma suorapuheisuutensa (Litchfield ym. 2018, 162–167). Hän on kritisoinut itse oman ulkonäkönsä arvostelijoita eikä ole alistunut vähemmistöasemaansa tenniksessä, vaan on käyttänyt sitä edistääkseen urheilukulttuurin tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Williams on pyrkinyt vaikuttamaan ihmisten arvomaailmaan niin valtamedian kuin omien sosiaalisen

median kanaviensakin kautta, minkä lisäksi hän on esimerkiksi boikotoinut tennisturnauksia niiden rasististen elementtien vuoksi. Serena Williams on ajanut naisurheilijoiden palkkatasaarvoa ja kyseenalaistanut etnisyyteen liitettyjä stereotypioita vastustamalla muun muassa poliisiväkivaltaa tummaihoisten yhdenvertaisten oikeuksien nimissä. Eikä vähäisimpänä: hän on tehnyt tenniksestä aiempaa helpommin lähestyttävää etenkin tummaihoisille (tyttö)-lapsille. (Esim. Spencer 2004; McKay & Johnson 2008; Tredway 2018, 83; Turtiainen 2016a.)

Williamsin merkitys koko naisten urheilulle onkin ollut ilmeinen. Hän on todennut useaan otteeseen haluavansa tulla määritellyksi ensisijaisesti urheilu-suoritustensa kautta – peräänkuuluttaakseen naisurheilijoiden kunnioitusta. Syyskuussa 2016 urheiluvälinevalmistaja Nike julkaisi Williamsin tähdittämän mainosvideon *Unlimited Greatness*. Videon lopussa kuvaan ilmestyy teksti, jossa Serena Williamsin todetaan olevan kaikkien aikojen paras naisurheilija. Tämän jälkeen nais-etuliite pyyhkiytyy pois ja jäljelle jää yksinkertaisesti: maailman paras urheilija. (Nike.com.) Mainoksen voi lukea viittaukseksi vuoden 2016 Wimbledonin tennisturnauksen haastatteluun, jossa toimittaja kysyi Serena Williamsilta, miltä tuntuu olla yk-

si kaikkien aikojen parhaista naisurheilijoista. Tämä vastasi käyttävänsä mieluummin ilmausta: ”Yksi kaikkien aikojen parhaista urheilijoista”. Vastaus ei ollut värikkään urheilupersoonan itseriittoa vaan maailmanlistan vanhimman ykköspelaajan tapa kääntää katseet urheilumaailman epätasa-arvoon ja keino tasoittaa tulevien tyttöjen ja naisten tietä vakavasti otettaviksi ja arvostetuiksi huippu-urheilijoiksi. Serena Williams on saanut tukea myös kollegoiltaan. Kun Andy Murrayta puhuteltiin televisiolähetyksessä Rioissa 2016 ensimmäisenä kaksi olympiakultaa voittaneena tennispelaajana, Murray oikaisi toimittajaa todeten, että Serena ja Venus Williams ovat molemmat saavuttaneet urallaan neljä olympiakultaa. (Turtiainen 2016a.)

Suurta mediahuomiota osakseen saanut Serena Williams on kerännyt ympärilleen toki myös suuren fanijoukon. Median luomaa mainetta vahvana ja kapinallisena persoonana Williams on hyödyntänyt muun muassa lanseeraamalla oman ”Be Seen, Be Heard” -iskulauseetta kantavan vaatemallistonsa. Tyylikonin asemassa hän on voinut kääntää itseään koskevan mediakuvaston omaksi ja faniensa voimaantumisen projektiksi. Ja vaikka häntä on myös kritisoitu keskittymisestä urheilun ulkopuolisiin aktiviteetteihin, on se – yhdessä itsevarman ja anteeksipyytelemättömän imagon

kanssa – kasvattanut hänen suosiotaan erityisesti tummaihoisen (urheilu)yleisön keskuudessa (Litchfield ym. 2018, 158; Douglas 2012; Welch 2020). Sosiaalisen median alustojen myötä Serena Williamsille on avautunut mahdollisuus valtamedian representaatioista poikkeavaan itsensä esittämiseen. Hänen 12,7 miljoonaa Instagram-seuraajaansa (lokakuussa 2020) pääsevät virallisempien sisältöjen lisäksi todistamaan Serenan vaatimattomia leivontaitaitoja, ihonhoitorituaaleja ja tyttärensä Olympian kanssa puuhailua. Julkaisemalla Instagram stories -videoita kotoisista toimistaan hän tuo huippu-urheilijan elämänsä rinnalla esiin helposti lähestyttävän ja samaistuttavan puolensa.

Sen kautta, miten Serena Williams on valjastanut sosiaalisen median käyttöönsä itsensä brändäyksen nimissä, hänen voi nähdä omaksuneen uusliberalistisen postfeminismin logiikan (Toffoletti & Thorpe 2018). Paluu huippu-urheilijaksi äidiksi tulon jälkeen kuuluu niin ikään uusliberalistiseen eetokseen, jossa naisen aseman koetaan määrittyvän hänen omien valintojensa ja voimanponnistustensa kautta. Serena on alleviivannut tätä sanomaa muun muassa niissä sosiaalisen median sisällöissään, joissa hän omisti Ranskan avoimessa tennisturnauksessa kielletyn ”supersankaripieliasunsa” kaikille raskaudesta palautuvil-

le äideille. Hänen maaliskuussa 2020 julkaisemansa vaatemalliston slogan ”Self Made” vahvistaa samaa postfeminististä viestiä: naisen mahdollisuuksia kontrolloida itse saavutuksiaan tilanteestaan ja taustastaan riippumatta. Serena on puhunut äitiydestään avoimesti ja tuonut esiin huippu-urheilijuuden ja äitiyden yhdistämisen haastavuuden todeten kuitenkin, ettei ole uransa vuoksi hylännyt traditionaalista ja feminiinistä äidin rooliaan (Bernstein 2020). Tämän voi nähdä heteronormatiivisuuden korostamisena (mt.), mikä lukeutuu osa-alueisiin, joista postfeminismi on saanut osakseen kritiikkiä.

Postfeminismin tyyppillisesti Serena Williams on omaksunut omaehtoisuuden, media- ja keuhkeskeisen strategian, jossa ennen naiskehon objektivointina pidetyt hyperseksuaaliset esitykset koetaan nyt itserepresentoituina osoituksiksi naisurheilijoiden aktiivisesta toimijuudesta. Näkökulma oikeuttaa Serenan kaltaisen naistennistähden esiintymisen (sosiaalisessa) mediassa niukassa mustassa bodyssa ja punaisissa piikkikorkoisissa nahkasaappaissa – eli urheilukontekstista irrotettuna ja ehosuttuna, mitä on urheilujournalismin kontekstissa pidetty yleensä naisurheilijoiden trivialisointina. Kim Toffoletti ja Holly Thorpe (2018, 22) ovat nimenneet itsensä rakastamisen (*self-love*) yhdeksi

naisurheilijoiden sosiaalisen median itsensä esittämisen strategiaksi uusliberalistisen postfeminismin aikakaudella. He mainitsevat Serena Williamsin Instagram-päivitykset esimerkkinä tummaihoisen naisvartalon voimaannuttavasta näkyväksi tekemisestä. Serena on brändännyt itsensä kehopositiivista diskurssia mukaillen autenttisena ja kehonsa itsevarmasti hyväksyvänä. Toffoletin ja Thorpen mukaan tällä tavalla kuluttajille kaupitellaan hyvää itsetuntoa tasarvon saavuttamisen keinona ilman, että heidän tarvitsee pysähtyä kyseenalaistamaan urheilukulttuurin ylläpitämää ja uudelleentuottamaa rakenteellista eriarvoisuutta.

Toisaalta Serena Williams ei kuitenkaan itse mahdu uusliberalistisen feministisubjektin muottiin, joka on määritelty keskiluokkaiseksi, valkoiseksi, heteroseksuaaliksi ja joka ei ole enää huolissaan palkkauksen epätasa-arvon ja seksuaalisen häirinnän kaltaisista asioista. (Tredway 2020.) Toffoletti, Francombe-Webb ja Thorpe (2018, 3) ovat todenneet, että urheilevia naisia ympäröivät tänä päivänä hyvin monimutkaiset ja ristiriitaiset diskurssit. Heidät voidaan esittää yhtäältä voimaantuneina ja tasa-arvoisina urheilumaailman osallistujina ja toisaalta patriarkaalisuuden urheiluteollisuuden uhreina. Erilaisten feminististen artikulaatioiden yhtäaikaisen olemassaolon

vuoksi uusliberalistisen postfeminismin vaikuttamiakaan ei siis tulisi nähdä vain yksiselitteisen negatiivisina.

Urheilijat feminismi(e)n aallonharjalla

Someaikakauden urheilijätähdistäkin löytyy urheilija-aktivisteja, jotka haluavat hyödyntää asemaansa muuhunkin kuin itsensä tuotteistamiseen (Turtiainen 2016b; 2020). Urheilijoiden matka yhteiskunnallisiksi vaikuttajiksi ei kuitenkaan ole ollut eikä ole edelleenkaan itsestään selvä. On vaadittu rohkeita tienraivaajia, joille ei kaikille ole aseteltu niskaan sankarin viittaa. Tommie Smith ja John Carlos erotettiin Yhdysvaltojen olympiajoukkueesta heidän vuoden 1968 olympialaisten palkintokorokkeella esittämänsä etnisyyteen kohdistuvan syrjinnän vastaisen ”Black Power”-protestinsa johdosta, minkä jälkeen he joutuivat perheineen kaltoinkohtelun ja tappouhkausten kohteiksi. Colin Kaepernick ei puolestaan ole saanut protestointinsa jälkeen eli viimeiseen neljään vuoteen enää uutta sopimusta yhdenkään NFL-seuran kanssa. Toisaalta on edelleen myös naisurheilija-aktivisteja, joiden protestitoiminta ei edes ylitä uutiskynnystä (ks. Cooky & Antunovic 2020).

Urheilukulttuuri on edelleen kauka-

na yhdenvertaisuuden ideaalista. Serena Williamsilla on ollut edeltäjänsä tenniksen tasa-arvokamppailuissa. Hän on ennen kaikkea yhden esikuvansa Billie Jean Kingin jalanjäljillä. Siinä missä Kingin aktiiviura ajoittui niin sanotusti radikaalimman feminismin aikakauteen, Serena Williamsin syrjintä ja suosio ovat olleet suurimmillaan 2000-luvun postfeministisen ilmapiirin vallitessa. Sille on sosiaalisen median myötävaikutuksesta ollut ominaista kaupallisen feminismin ja ”perinteisen” aktivismin sekoittuminen. Elämme aikaa, jossa feminismiä tarjoillaan speaktaakelimaaisessa ja mediaystävällisessä muodossa, mikä saattaa viedä huomion pois itse asiasta eli tässä yhteydessä urheilukulttuurin eriarvoisuudesta.

#BlackLivesMatter- uutisointia ja USA:n naisten jalkapallomaajoukkueen palkkataistelun mediahuomiota tutkineet Cheryl Cooky ja Dunja Antunovic (2020) toteavat, että populaarin feminismin muotojen (uusliberalistinen postfeminismi) nauttiessa suurta näkyvyyttä, patriarkaalisten rakenteiden ja systemaattisen rasismien kritiikki (intersektionaalinen feminismi) tulevat helpommin sivuutetuiksi. Serena Williamsin tavoin useimmat muutkin nykyhetken naisurheilijat ovat saman paradoksin äärellä: miten tasapainoilla oman uransa ja lajinsa edistämisen sekä uskottavan urhei-

lijuuden ja vaikuttavan tasa-arvotyön välillä? Megan Rapinoe on nimittänyt tätä roolimalliuteen liittyvää velvollisuutta ”tuplatienestiksi” (Turtiainen 2020).

Feministisessä urheilututkimuksessakin on painotettu feminismin moninaista, sirpaleista ja kompleksista luonnetta progressiivisuuden sijaan ja kyseenalaistettu poleemisen aaltometaforan tarkoituksenmukaisuus sen luoman yksinkertaistetun ja lineaarin kuvan vuoksi (esim. Caudwell 2011). Joissain yhteyksissä on kuitenkin väläytelty feminismin ”neljännen aallon” nousua, millä voidaan kontekstista riippuen viitata juuri digitalisaation myötä käynnistyneeseen someaktivismiin (Munro 2013) tai toisaalta esimerkiksi sukupuolentutkimuksen tieteenalan vakiintumisen jälkeisen kehityksen tarkasteluun (Vuori 2010, 316). Todennäköistä on, että suosittujen lajien huipulle yltävät naisurheilijat tulevat jatkossa olemaan entistä laajemman mediahuomion kohteena, minkä vuoksi onkin mielenkiintoista seurata, miten valtamedia heidän toimintaansa kehystää, kuinka he itse pyrkivät ottamaan tilan haltuun – myös sosiaalisen median kanavissaan – ja millaisin kysymyksenasetteluin feministinen urheilututkimus ilmiötä jatkossa lähestyy.

LÄHTEET

- Bernstein, Alina (2020) "The Rise of Mothers in Elite Sports" – Gender, Media and Sport. The IAMCR Online Conference 12.7.–12.9.2020.
- Caudwell, Jayne (2011) Sport feminism(s): Narratives of linearity? *Journal of Sport and Social Issues* 35:2, 111–125.
- Cooky, Cheryl & Antunovic, Dunja (2020) "This Isn't Just About Us": Articulations of feminism in media narratives of athlete activism. *Communication & Sport*, published online 13.1.2020.
- Douglas, Delia D. (2012) Venus, Serena, and the inconspicuous consumption of blackness: A commentary on surveillance, race talk, and new racism(s). *Journal of Black Studies* 43:2, 127–145.
- Frisby, Cynthia M. (2017) A content analysis of Serena Williams and Angelique Kerber's racial and sexist microaggressions. *Open Journal of Social Sciences* 5:5, 263–281.
- Hargreaves, Jennifer (2004) Querying sport feminism: Personal or political?. Teoksessa Richard Giulianotti (toim.) *Sport and modern social theorists*. London: Palgrave Macmillan, 187–205.
- Hines, Ree (2018) Serena Williams rocks tennis tutu at US Open after catsuit controversy. *Today, NBC News*. <https://www.today.com/style/serena-williams-rocks-tennis-tutu-us-open-after-catsuit-controversy-t136502> (Tarkastettu 3.11.2020.)
- Hylton, Kevin (2008) *'Race' and sport: critical race theory*. New York: Routledge.
- Kolamo, Sami (2018) *Urheilun mammuttitauti*. Nurmijärvi: Aviador.
- Litchfield, Chelsea, Kavanagh, Emma, Osborne, Jaquelyn & Jones, Ian (2018) Social media and the politics of gender, race and identity: The case of Serena Williams. *European Journal for Sport and Society* 15:2, 154–170.
- McKay, James & Johnson, Helen (2008) Pornographic eroticism and sexual grotesquerie in representations of African-American sportswomen. *Social Identities* 14:4, 491–504.
- Munro, Ealasaid (2013) Feminism: A fourth wave? *Political insight* 4:2, 22–25.
- Rossi, Leena-Maija (2010) Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Kuvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 21–38.
- Sanderson, Jimmy (2013) Stepping into the (social media) game: building athlete identity via Twitter. Teoksessa Rocci Luppincini (toim.) *Handbook of Research on Technoself: Identity in a Technological Society*. Hershey: IGI Global, 419–438.
- Schultz, Jaime (2005) Reading the catsuit: Serena Williams and the production of blackness at the 2002 US Open. *Journal of Sport and Social Issues* 29:3, 338–357.
- Schmidt, Samuel H., Frederick, Evan L., Pegoraro, Ann & Spencer, Tyler C. (2019) An analysis of Colin Kaepernick, Megan Rapinoe, and the national anthem protests. *Communication & Sport* 7:5, 653–677.
- Spencer, Nancy E. (2004) Sister act VI: Venus and Serena Williams at Indian Wells: "Sincere fictions" and white racism. *Journal of Sport and Social Issues* 28:2, 115–135.
- Thorpe, Holly, Toffoletti, Kim, & Bruce, Toni (2017) Sportswomen and social media: Bringing third-wave feminism, postfeminism, and neoliberal feminism into conversation. *Journal of Sport and Social Issues* 41:5, 359–383.
- Toffoletti, Kim, Francombe-Webb, Jessica & Thorpe, Holly (2018) Femininities, sport and physical culture in postfeminist, neoliberal times. Teoksessa Kim Toffoletti, Holly Thorpe & Jessica Francombe-Webb (toim.) *New Sporting Femininities: Embodied Politics in Postfeminist Times*. Cham: Palgrave Macmillan, 1–19.
- Toffoletti, Kim, & Thorpe, Holly (2018) Female athletes' self-representation on social media: A feminist analysis of neoliberal marketing strategies in "economies of visibility". *Feminism & Psychology* 28:1, 11–31.
- Tredway, Kristi (2018) The Performance of blackness and femininity in postfeminist times: Visualising Serena Williams within the context of corporate globalisation. Teoksessa Kim Toffoletti, Holly Thorpe & Jessica Francombe-Webb (toim.) *New Sporting Femininities: Embodied Politics in Postfeminist Times*. Cham: Palgrave Macmillan, 63–85.
- Tredway, Kristi (2019) Serena Williams and (the perception of) violence: intersectionality, the performance of blackness, and women's professional tennis. *Ethnic and Racial Studies*, published online 14.8.2019.
- Tredway, Kristi (2020) *Social Activism in Women's Tennis: Generations of Politics and Cultural Change*. New York: Routledge.
- Turtiainen, Riikka (2014) Rasismi ja syrjintä urheilukulttuurissa sosiaalisen median aikakaudella. *WiderScreen* 3–4/2014. <http://widerscreen.fi/numerot/2014-3-4/rasismi-ja-syrjinta-urhei>
- lukulttuurissa-sosiaalisen-median-aikakaudella/ (Tarkastettu 3.11.2020.)
- Turtiainen, Riikka (2016a) Naisurheilu tarvitsee Serena Williamsin kaltaisia esikuvia. *Uutistamo* 24.11.2016.
- Turtiainen, Riikka (2016b) Naisjoukkueurheilijat sosiaalisessa mediassa – sukupuolen, etnisyyden ja seksuaalisuuden esityksiä haastamassa. Teoksessa Päivi Berg & Maria Kokkonen (toim.) *Urheilun takapuoli: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus liikunnassa ja urheilussa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 111–137.
- Turtiainen, Riikka (2019) Some-ajan arvokisat ja ihmisoikeuskysymykset. *Idäntutkimus* 26:1, 102–103.
- Turtiainen, Riikka (2020) Naisten jalkapallon MM-kisat mediaurheilun tasa-arvon suunnan näyttäjinä. *Liikunta & Tiede* 57:2, 38–41.
- Welch, Haley (2020) Serena Williams introduces her new collection featuring vegan leather styles. *The Beet* 5.3.2020. <https://thebeet.com/serena-williams-introduces-her-new-collection-featuring-vegan-leather-styles/> (Tarkastettu 3.11.2020.)
- Vuori, Jaana (2010) Jälkisanat. Suomalaisen nais-tutkimuksen laineilla. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Kuvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 375–388.

FT, dosentti **Riikka Turtiainen** työskentelee digitaalisen kulttuurin yliopistonlehtorina Turun yliopistossa. Hän tutkii muun muassa mediaurheiluun liittyvää vallankäyttöä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista, sosiaalista mediaa ja kehollisuutta sekä leikki/peli- ja liikunta/urheilukulttuurien välisiä kytköksiä.

YTT, FM **Sami Kolamo** on Tampereen yliopiston mediakulttuurin dosentti ja maantieteen, biologian, filosofian, elämäntutkimuksen sekä terveystieteen aineenopettaja. Hän tutkii urheilun megatapahtumia, urheilustadioneita, -tähtiä ja faneja sekä urheilun sukupuolittuneita valtarakenteita ja kaupunkitilojen digitalisoitumista.